Radu Gyr

CORABIA CU TUFĂNICI

„UNIVERSUL LITERAR"

CORABIA CU TUFĂNICI

Coperta şi desenele interioare de Voinescu

RADU GYR

CORABIA
cu
TUFĂNICI

COLECŢIA „UNIVERSUL LITERAR"
1939

TIPOGRAFIA „UNIVERSUL"

Acest caiet
uitat câţiva ani într'un sertar
ţi-l închin ţie
Flora mea scumpă
pentru toate corăbiile cu tufănici
din inimile noastre

CORABIA CU TUFĂNICI

Comedie vegetală,
jucată, toamna, într'o grădină

Șopteau grădinile, alene,
cu Drumul-Robilor pe gene.
Din ramuri, stele scuturate
cădeau cum piersice brumate.
Pe cer de ghiață luna clară
plutea în sanie ușoară.
Foșnet trecea, aerian,
spărgea lumini, bătea mărgean.

Era și-un cântăreț aici,
rămas uitat prin tufănici.
De mult, în cântec legănase
la piept garoafele sfioase
și'nmormântase'n mătrăgună
crinii bolnavi de-atâta lună.

Dar recea-i mână diafană
era o mână de icoană
și stinsa ei aurărie
nu mai cădea, acum, târzie,
să pună lacrimi și sărut
pe tânga florilor de lut.

El nu plângea. Și nu cânta.
Grădina însă cuvânta.
Prin desfrunziri târzii de tei
suna o rază clopoței.
Flori cu tristețe pe obraz
puneau, în iarbă, lămpi de gaz,
scriind, la para lămpilor,
poeme pentru moartea lor...
Vorbeau crăițele de fir,
zâmbea un ultim trandafir,
treceau lăcuste de safir.
Și gândul frunzelor din drum
suia în rugăciuni de fum.

Sta cântărețul. Frunze mari
mureau în ochii lui amari.

Murea, pe mâini, un sbor de tuci,
— tâmplar albastru de năluci —
Murea, pe tâmple, un arcuș,
— sărman dulgher de cărăbuși —

Tăcea. Dar pe tăcerea lui
plângeau măceși, cădeau gutui.
Picau luceferi din copaci,
oftau crăițe și gândaci
și tremurau, cu foșnet rar,
pe mâna lui de iconar
și peste fruntea lui căzută
în palme reci de alăută, —

de spartă'n două alăută.

TUFĂNICA

unui urmuz sărac și sfătos

Spunea, aseară, un bondar ursuz
că și luceferii mor, toamna, Moș-Urmuz.

O DALIE

întrerupând

Eu am văzut, odată, în grădină,
murind luceafărul ca o albină.

TUFĂNICA

Și mai băsmeau crăițele'n răzoare,
sub candele târzii, la șezătoare,
că stelele se rup din cer și pleacă
în nopți adânci și reci de promoroacă.

URMUZUL

plantă gânditoare, din care n'a rămas decât legănarea unor frunze întunecate

Se frânge-o stea și pâlpâe'n cădere
ca un lăstun rănit, ca o părere.
Mor stelele, ca frunzele amare...
In or'ce nufăr, un luceafăr moare.

UN TRIFOI

din iarbă, tufănicii

Știam de multă vreme, surioară,
că steaua e și ea o tămâioară
sădită 'ntr'o sacsie de topaz,
sus, la fereastra nopții, pe pervaz...

O CHIPAROASĂ

Când, fâlfâind subțirea lui rugină,
se rupe un luceafăr din tulpină,
e semn că moartea vânătă se lasă
pe tâmple argintii de chiparoasă.

Cad, albe, stelele
să moară florile:
toate lalelele,
toate cicorile.

Când mor luminile
sparte pe cer,
se sting grădinile
de juvaer.

Pleacă zorelele
în trist landou,
și numai stelele
răsar din nou, —

că din morminte
reci, de petale,
nasc stele sfinte
cu noui opale.

Și din cenușe
de flori brumate,
cresc, jucăușe,
lumini curate...

Râd aurorile
când pier lalelele.
Mor toate florile,
să crească stelele.

TUFĂNICA

Floarea-și pune, seara, mătăsuri crăești.
Licurici de sticlă tremură'n calești
verzi, cu felinare, ca să vază drumul
spre parfumul rozei ce-și înalță fumul.
Greieru-și aduce scripca și arcușul
și, căzând din lună, vine cărăbușul.
Când sosesc lăcuste — albastre în rădvane,
florile agață lămpi și lampioane.
Leneș, în aroma nopții clătinate,
cărăbușu'n iarbă doarme, beat, pe spate...
Ba văzui, odată, sub un lujer, cum
vipera visează, beată de parfum.

Cine — atunci scornește moartea pentru flori?

naiv:

Dacă ești frumoasă, pentru ce să mori?

DALIA

Și dece minunea înstelată'n tine
și-o uita cenușa lângă-un mărăcine
care-a fost otravă legănată'n țepi?
Viață, de dai moartea, pentru ce începi?

URMUZUL

Hei, înțelepciunea micei noastre vieți
nu e pentru dalii și gândaci poeți!

UN ULTIM TRANDAFIR

Pentru ce-aș mai spune, Doamne, pentru cine,
cântecul de aur lăcrimat în mine,
când se stinge'n moarte muzica aromii?
Tăcere. Vânt. Lungă 'nfiorare.

TUFĂNICA

Oh, ce rece seară... Se'nfioară pomii
și adie — un suflu straniu, de departe...

URMUZUL

Surioare triste, mirosiți a moarte!

TOATE FLORILE

Mirosim a moarte!

UN MĂCEȘ

...Și a toamnă sură.
Imi aduc aminte. Floarea de răsură
când a fost să moară și să se'ncovoae,
mirosea a ceară, a pământ și-a ploae.

CHIPAROASA

Floare oropsită, ce ursită duci,
să trăești în toamnă și să te usuci
în noroi și brumă, cu tulpina moartă,
când, mai fericite, flori cu altă soartă,
— până chiar și frunza neagră — a mătrăgunii —
mor în toiul verii, la văpaia lunii...

TUFĂNICA

Mi s'a spus, odată, că sunt flori pribege
care-şi iau, în toamnă, micile toiege
de tulpini şi'n spate c'o dăsagă mare
plină cu mireasmă, pleacă 'ncet spre soare.
Işi fac noui bordee pe un ţărm cu cer
şi se'ntorc în ţară tocmai în Prier.

CHIPAROASA

De ce mă ţine lujeru'n cătuşe,
îngenunchiată'n toamna de cenuşe?
De ce mă leagă'n lut şi nu mă lasă
să plec în lume?

TUFĂNICA

cu milă

Biată chiparoasă!

CHIPAROASA

Ca o corabie aş fâlfâi vintrele
şi, plutitoare, — aş luneca spre stele...

Deodată, abătută:

Zadarnic am aprins parfum stingher
şi m'am făcut şi lacrimă şi cer
şi-am fost lumină şi surâs am fost...
In stele n'o să-mi aflu adăpost.
Mi-oi pierde urma, rece, 'ntre morminte...

TRIFOIUL

cu mic of tat:

Cine să-şi aducă şi de noi aminte?

MĂCEȘUL

Poate că povestea trupului de floare
o s'o țină minte un crâmpei de soare,
plânsul clar de aur, picurat din stele,
răgacea cu àripi trase la rindele
și, mezin, bondarul cu trup de inel,
legănat în scrânciob alb de mușețel.
O s'o ducă'n trestii vântul și pe ape,
și, târziu, când umbre vor cădea pe pleoape,
mâinile sfioase, albe, de fecioare,
'și-or aduce — aminte că au rupt o floare.

DALIA

Amintirea vieții peste moarte trece.
Moare cărăbușul într'o toamnă rece,
dar întârziată , singură'n răzoare,
o tulpină-și culcă ultima ei floare
și, ca s'o adoarmă, cântă, cătinel,
un basm mic și simplu cu un gândăcel.

O aripă de tăcere. Apoi, din nou:

MĂCEȘUL

Oare știți ciudata mea istorioară
cu păingul care n'a putut să moară ?

TRANDAFIRUL

N'o cunoaștem...

DALIA

Spune-o !

TUFĂNICA

Iar începi ca ieri ?
Tot povești cu moarte spui de-atâtea seri.

MĂCEȘUL

după o clipă de tăcere:

A venit c'o traistă'n spinare,
cine știe de prin ce grădină.
A venit să coase cu lumină
și cu viața lui de meșter mare.

Și-a'nceput să pună sfori și funii
de cleștar, să toarcă și să'ntindă, —
parcă'n plase-ar fi voit să prindă
toate libelulele de-oglindă
de pe eleșteul trist al lunii.

Și, din seară până'n dimineață,
sta păingul, gârbov sub cocoașă,
și zidea pe schela lui gingașă
cu argint topit, azur și viață.

Raze lungi, trandafirii, de miere,
se'mpleteau cu lacrimi și cu strune.
Așteptam o seară cu tăcere
ca să cânte pânza și să sune...
Ca o harfă verde să răsune...

Dar ce ploae ne'nțelegătoare,
(sau ce vânt viclean, nu pot să știu)
rupse'n sdrențe harfele de soare,
sângerându-l pe giuvaergiu ?

Flori plângeau în umeda grădină,
și gângania, rănită și greoae,
ostenia să-și cârpocească'n ploae
horbotele rupte de lumină.

Și, țesând o umbră de beteală,
tot mai slab păingul își țesea
— supt de moarte și de istoveală —
și un strop de sânge, lângă ea...

Ci minunea 'ntârzia a doua oară.
Și cum truda lui tot mai înceată
sângera pe schela fărâmată,
ca o rană neagră și amară, —
nici păingul nu putea să moară.

Mută-l sgribulise suferința,
închircind picioarele oloage.
Cărei stele albe să se roage
să-i sporească, nouă, iscusința ?

Și luceafărul de seară și-l alese
și-i cerși din ochii de tăciune :
„O, luceafăr, taina mea apune,
vechiul meșter nu mai poate țese.

„Imprumută-i, galbenă comoară,
toți gândacii de mătase-ai tăi
să-i urzească pânza cu văpăi,
ca să poată meșterul să moară".

Și cu ruga lui și-amestecară
micile lor imnuri de parfumuri
crinii albi întârziați pe drumuri
lângă fluturii de seară și de ceară.

Steaua plânse umbre de safire
mângâind gângania bolnavă,
și i-a dat mătasea ei suavă
ca să-și țese curcubeu subțire,

prins c'un capăt de-un luceafăr mic
şi cu celălalt de-un mărăcine,
o reţea aeriană de rubine
fâlfâind pe scări de borangic...

Şi când puse cel din urmă nod
între stea şi spinul pământean, —
lângă-un fir cu totul de mărgean,
liniştit, păingul meu schilod

ca un strop de lacrimă s'a strâns,
luminat, cu milă, de o rază...

Ce gândaci vecini n'au fost să-l vază,
care crini şi rosmarini n'au plâns?

Dar povestea mea sfârşită nu e,
că pe scara dintre cer şi lut
nopţi de-a rândul florile-au crezut
că zăresc păingul cum se sue.

Tăcere.

Cum, plângi tufănico?

TUFĂNICA

Cum să nu te doară

basmul cu păingul?

UN MUŞEŢEL

uitat în iarbă

N'a putut să moară
până n'a fost gata strania-i reţea,
trista lui nălucă să şi-o urce'n ea...

DALIA
mirată:

Are tâlc povestea ?

TRANDAFIRUL

E-adevăr, sau...?

URMUZUL

Aș !
Basme pentru vâsla somnului-luntraș...

DALIA

Numai basme triste spuneți în grădină.

urmuzului:

Moș-Urmuz, ia zi un cântec cu lumină!

UN GREIER
sărind din iarbă :

Să vă cânt eu unul pe lăuta mea.

își drege glasul :

Cântec mic cu floare, funigel și stea.

TOATE FLORILE
mirate :

Cântec mic cu floare, funigel și stea !

GREIERUL

Era, cândva, un crin și'n el
— corola mea, petala mea —
dormea, bolnav, un funigel,
— petala mea, corola mea —

Floarea plângea ca o mărgea
și legăna pe funigel
și el dormea, visa, tânjea,
dorea o stea ca un cercel.

Și-a fost o za de brumă grea
și-un cântec rece de oțel
și moartea mea, petala mea,

acoperea în brumărel
un vis cu crin, cu funigel
și cu cercel mirat de stea...

Trece vânt.

DALIA

Oh, ce noapte rece!

MĂCEȘUL

Nu mai este mult
și-o să 'nghețe viața...

TRANDAFIRUL

Și o să-mi ascult
degerând parfumul...

TUFĂNICA

Visul...

MĂCEȘUL

Gândul, poate...

TUFĂNICA

Suntem desbrăcate și ni-i frig la toate.
N'avem strae pentru zile friguroase,

nu putem să cerem adăpost prin case,
nu putem să mergem să bătem la uși,
nu ne găzduește ca pe cărăbuși...
Un gândac ușarnic dac'a înserat
vede la o floare geamul luminat,
e primit în cupă, pe-o stamină 'ngustă,
și culcat în leagăn lângă o lăcustă...
Insă ce colibă, cu fereastra mică,
își deschide ușa pentru-o tufănică?
Ce bordei de țară a văzut vre-odată
că pe prag îi plânge-o floare degerată:
„Sunt un singuratec trandafir drumeț,
lasă-mă în casă, ca să nu înghet..."

Pauză.

Prinse'n lutul negru, degerăm în zori.

cu un suspin:

Nu se știu pe lume hanuri pentru flori.

MĂCEȘUL

Sst! Tăcere!

TUFĂNICA

Ce e?

MĂCEȘUL

N'auziți cum sună?
Sună clopoțeii razelor de Lună.
Vezi-le: trei raze vin pe verzi patine
să danseze 'n iarbă...

DALIA

surprinsă:

Să danseze? Cine?

MĂCEȘUL

Razele.... Au, toate, glesna poleită
și conduri de aur și de stalactită.

TUFĂNICA

Oh, sunt ciufulită !...

TRANDAFIRUL

N'ai, cumva, de fel,
un geam mic de rouă, să mă uit în el ?

DALIA

A trecut un flutur și vindea mărgele,
și-am uitat să-mi cumpăr un colan de stele
să mi-l leg, în cinstea razelor, la gât...

CHIPAROASA

Liniște acuma că s'au pogorât !

TRANDAFIRUL

Dă-mi, cișmea, oglinda apei muzicale,
să-mi văd chipu'n clarul melodiei tale.

MĂCEȘUL

N'ai să taci odată ?

TUFĂNICA

Line, se preling
cristaline raze; se aprind, se sting,
lin ating pământul, sună plin....

RAZELE DE LUNA

pogorând, aproape :

Cling-cling.

Trei raze lunare, cu piciorușe albastre, își sună trupul subțire de cleștar și dănțuesc în mijlocul florilor

INTÂIA RAZĂ

Sună Luna clopoței
peste 'ntinderile ei.
Și cum fulgue și sună
hora razelor de Lună,
umbre albe de zăpadă
se desfac și prind să cadă
peste fiece livadă.

Vino, soră, să-ți arăt :
daliile sunt omăt.
Tufănelele din față
parcă-s inimi mari de ghiață.
Trandafirul își desghioacă
scoica lui de promoroacă.
Chiparoasele, grămadă,
par corăbii de zăpadă,
iar măceșul — ce să-ți spun ? —
parcă este moș-Crăciun...

TUFĂNICA

Cum ? A nins de-acuma ? Vom muri ?

DALIA

Nămeți ?

URMUZUL

Proastelor ! Acestea-s vorbe de poeţi...
Nu-i zăpada iernii degerând petunii,
ci luceşte neaua crivăţului Lunii.
Luna viscoleşte fără vânt şi ceaţă,
iar omătul Lunii, care nu înghiaţă,
cu năluci de vise porţelan întină,
florile să-şi creadă boiul de lumină.
Şi, ciudat ! Nămeţii Lunii de pe flori
nu sunt albi ca Luna, ci sunt uneori
cum e chilimbarul dimineţii sfinte,
viorii ca seara când ţi-aduci aminte.

A DOUA RAZĂ DE LUNĂ

Flori cu soarele deschis,
flori de cântec şi de vis,
trandafir şi tufănică,
nu vă scuturaţi de frică,
nici tu, dalie, nu-ţi strânge
genele şi nu mai plânge.

Neaua razelor din ceruri
vă preschimbă 'n juvaeruri,
că de fiece tulpină
leagă-o stea cu rădăcină.
Jucării de cer vă face,
ca să vină să se joace
în grădina albă-a voastră,
îngeri mici de brumă-albastră.
Şi, în mâini de înger bune,
toate florile-au să sune,
că se schimbă'n clopoţei
floarea cu corola ei.

TUFĂNICA

Cum? Se schimbă'n clopot florile și sună?
Spune-mi adevărul, raza mea de Lună!...

A DOUA RAZĂ

O, dar tu nu știi nimica!

RAZELE

Vai, ce proastă-i tufănica!...

A TREIA RAZĂ

N'ai aflat și tu — se poate? —
că, în iarna cu agate,
când se'ntunecă alene
și pe gene
de troene
somnul fâlfâe domol,
îngerii se strâng în stol
și pornesc în ceată lină
la colibe cu lumină.

Și, cu limpede colindă,
heruvimii se perindă
și la fiece bordei
vin, la geam, cu clopoței
și le sună-argintu'n seară,
povestind că sunt afară
zurgălăi ce-i adunară
astă-vară
și-i păstrară
cu temei și grije rară,
că-s făcuți din flori măiastre
peste care Luna-a plâns
și pe care — apòi le-au strâns
heruvimi cu mâini albastre...

CHIPAROASA

ca vrăjită :

O, aud cum ninge muzica străină !...

TUFĂNICA

naiv :

Face-m'aş, atuncea, clopot de lumină,
şi coboară, înger bun, să mă ridici,
să mă suni, la iarnă, sub ferestre mici !

DALIA

Face-ne-am, cu toate, zurgălăi de vise,
zornăind la sănii îngereşti, în joacă.
Vântul, cu toţi roibii lui de promoroacă,
să ne ducă 'n clinchet sub ferestre 'nchise.

TOATE FLORILE

Vrem să ne vrăjească Luna'n zurgălăi!

TRANDAFIRUL

către o rază de lună :

Parcă simt aproape heruvimii tăi
cum pogoară'n taină... Haide, Lună, vino !...

TUFĂNICA

razei de lună :

Minunate lucruri ştii să spui, lumino...
Jucării... şi raze... clopoţei cu glas...

INTÂIA RAZĂ

sglobie :

...Şi copii ce-aşteaptă după storul tras...

A DOUA RAZĂ

în șoaptă de aur către celelalte două :

Trandafirii se încântă
și crăițele se mint
cu povești cu flori de-argint
și corole care cântă.

INTÂIA RAZĂ

Dorm colibele 'n Gerar,
dar la geamuri somnoroase
copilașii de mătase
cheamă îngeri de cleștar.

TUFĂNICA

Rază mică, tremurată,
ce povești mai știe Luna ?

INTÂIA RAZĂ

Vă voi spune încă una :
o poveste — adevărată...

TUFĂNICA

Tot cu Lună ?

INTÂIA RAZĂ

Se 'nțelege !
Dar e-o taină argintată :
tufănica niciodată
n'o să poată s'o deslege...

o clipă de linişte, apoi:

Spre amurg de vară, Luna
pe tus-trele ne-a trimis
să urzim argint şi vis
peste-o noapte tămâiată
din cădelniţi de narcis.
Ceru 'ntreg era deschis,
iară noaptea parfumată,
luminată, legănată,
ca o creangă de cais.
Albă, cum e o livadă,
când din pruni şi meri domneşti
au prins florile să cadă...

In caleaşcă, la fereşti,
venia Luna de zăpadă
şi privia cum, de mătase,
dorm tăcerile prin case.
Eu sburdam fără de preget,
ciocăneam, în geam, c'un deget,
ca să intre în odae
ale Lunii reci pârae
lenevoase, de văpae...
Dar sburând sub stele 'nalte
mă pierdui de celelalte
şi, aşa, sub stele 'nvoalte,
rătăceam, molatecă,
resfirându-mi mai departe
peste viaţă, peste moarte,
joaca mea lunatecă.

Sub cutremur de frunziş
uite-o casă tupilată
să viseze 'n luminiş
cu fereastra argintată.

Și m'apropiai furiș...
Și pe geamul din grădină
am văzut cum surâdea,
în pătucu-i de odină,
un copil care dormea :
numai zâmbet și lumină,
numai cântece de stea.

Stam, vrăjită, lângă geam,
îl priveam și nu 'ndrăsneam
nici din zâmbet să mi-l scol,
nici din visul lui domol.
Ci micuțul — pasă-mi-te —
a simțit că stau de pază
și-a întins spre mica rază
două brațe fericite
să cuprindă, poleite,
raza care mi-l veghează....
Și l-am sărutat, nebună,
și pe brațele deschise
și pe zâmbet și pe vise
și pe somnul lui cu Lună
și pe genele-i închise...

Și-am plecat, molatecă,
rătăcindu-mi mai departe
peste viață, peste moarte,
joaca mea lunatecă.

Și, deodată, altă casă,
lâng'un drum posomorât...
Și-avea streașina ei trasă
peste geamul mohorât
cu perdeaua 'ntunecoasă.
O, ce viață oropsită
e ursită să viseze

în odaia adumbrită
unde Luna nu-i primită
peste vis să lumineze ?
Ce copil n'are noroc
nici măcar de raza stelei ?...
Căutai, atunci, un loc
prin funinginea perdelei,
și mă strecurai, tiptil,
visul Lunii să-l desferic.
Dar în pat, nici un copil,
ci un om, în întuneric,
fruntea grea își adormise
fără zâmbet, fără vise...

Cum de-a fost să stau la geam
și să mângâi cu mărgean,
să desmierd și să sărut
fruntea vânătă de lut?

Când argint am tremurat,
omul a sărit din pat
și'n blestèm de ciudă-amară
pumnii lui se încleștară.
Tristă, lunecând afară,
am văzut cum omul vine
la fereastră, după mine,
și cum lasă, cu tot zorul,
între el și Lună, storul...

Și mi-am luat de-acolo sborul
razei singuratece,
mai departe, mai departe,
peste viață, peste moarte,
cu tristeți lunatece.

Fulguind în altă parte

— ca să-l uit pe om — doream
alt copil, să-i râd pe geam.

Fermecată,
ca'ntr'o carte,
iată-o casă 'ngândurată
și-o fereastră cu mușcată
și glicină legănată.

Lunecai, cleștar, aproape:
bànuiam că'n pat dormea
un copil de catifea
cu luceferii pe pleoape.
Ci, în albul așternut,
un bătrân veghia, tăcut,
alb, în alba lui odae
unde Luna se desfoae,
aurind pe-o policioară
mere galbene de vară...
Și cum lângă geam, afară,
Luna înfloria petunii,
la florarul alb al Lunii
tresări bătrânul blând,
ca o seară, ca un gând.
Apoi fruntea lui bătrână,
tremurând, căzu pe-o mână.
Și cum Luna'n ferăstrue
nuferi îmbulzia acum,
mi-am văzut bătrânul cum
s'a urnit ca să-și descue
un sertar de vreme ros,
cum din taina lui a scos
și-a adus, la geam, un vraf
de scrisori bătute'n praf.
Și le puse pe pervaz,
pe pervazul de moloz,

și cu lacrimi pe obraz
rupse panglicile roz....
(Iară lacrimile 'n picuri
luminară, lin, pe plicuri).

Lua 'n mâini tremurătoare,
veche, fiece scrisoare,
o citea, o recitea,
și în plic, cu grije mare,
șovăind, o închidea,
lâng'o lacrimă și-o stea.

Și, pe când le'mpăturea
să le-adoarmă împreună,
îngâna în șoaptă bună:
„Ca și-atunci, aceiași Lună!..."

Nedumerire între flori, care se privesc întrebătoare.

L-am văzut, apoi, că strânge
vrafu'n brațe și că plânge.
Și cu pași mărunți s'a dus
și'n sertar, din nou, l-a pus
și l-a'nchis, în praf, cu cheia...

Am fost tristă dupe-aceia,
și-am plecat să-mi port departe
peste viață, peste moarte,
veșnic gânduratecă,
taina mea lunatecă.

Tăcere.

TUFĂNICA

Ai tăcut, lumino?

TRANDAFIRUL

Cum, numai atât ?

DALIA

De ce-a plâns bătrânul ?

CHIPAROASA

Omul mohorît
pentru ce-a tras storul ?

URMUZUL

Ce-au fost toate-acestea ?

TOATE FLORILE

S'a sfârşit ?

INTÂIA RAZĂ

Ciudată, poate, e povestea.

Ci de-atuncea taina ei nepricepută
merge după mine ca o stea durută.

TUFĂNICA

Ştiu, surâd copiii pentrucă-i răsfaţă
Luna şi pe gene fluturi moi le-agaţă,
dar nu pot pricepe cum blesteamă unii
liniştea de ceară şi argint a Lunii.

TRANDAFIRUL

Şi dece bătrânul plânse fără rost ?

MĂCEȘUL

Poate că tot vraja Lunii va fi fost..

A DOUA RAZĂ

Luna își deșiră magicul ei ghem,
face vis din taină, zâmbet din blestem,
și, trecându-și mâna ei aeriană,
mângâe lumina lacrimii din geană.

A TREIA RAZĂ

Presărate 'n noapte plâng colibe clare.
Fiecare-i alta și, în fiecare,
alta este umbra visului visat,
după cum e altul gândul înstelat
de aroma nopții tămâiate 'n el...
Peste toate, însă, Luna e la fel.

URMUZUL

plictisit :

Eh, povestea-i veche, ieftină, mieroasă...
Parcă e mireasma — aceia somnoroasă
ce'ngâmfați o toarnă crinii în grădină.
Jucării cu Lună, fie ea chiar plină,
astăzi, vezi, sunt goale de-or'ce înțelegeri,
mai ales în toamnă când începi să degeri,
că de te'ncovoae burnițe și geruri
în zadar mai bate Luna juvaeruri !

TRANDAFIRUL

Chiar dacă urmuzul își va bate joc,
eu îmi plâng tulpina fără de noroc :
cu o rază verde pare că se'ngână,

dar mocnește 'n temniți negre de țărână
și nu-i dat să intre, noaptea, în bordei,
să sărute-o frunte, cu corola ei.

URMUZUL

Uiți, pe semne, ghimpii veninoși? Pricepe,
raza ce sărută n'are spini să'nțepe !

TRANDAFIRUL

Dar nici raza n'are miere, să aline...
Florile, pe umăr, duc cofițe pline
cu parfum, din care poate bea oricine.
Că nu-i floare'n lume să nu-ți dea să bei
din urcior sau cofă, la troița ei.
Trece licuriciul, seara, pe la poartă,
floarea îi întinde donița de toartă.
Lujerul se'ndoae — cumpănă de seară —
și fântâna mică, ciutură de țară,
totdeauna-i plină cu un strop de stea,
sau c'un bob de soare legănat în ea...

pătimaș :

Raza, niciodată, n'a'mpărțit parfum !
Vreau și eu să mângâi un copil. De-acum
vreau să plec în lume !

TUFĂNICA

Frate, ai răbdare.
Nu e mult, și Luna o să se coboare
și-o să mi-te schimbe : cântec cu minune
pentru mâini serafe care să te sune,
scuturând argintul sub un geam de ghiață.

TRANDAFIRUL

Spune-mi, înc'odată, raza mea drumeață,
o să vină vraja Lunii 'ntr'adevăr?

INTÂIA RAZĂ

arătând spre cerul înstelat

Uită-te pe boltă : numai flori de măr,
numai flori de piersic, numai muguri noi
și trifoi cu patru poleite foi.
Ingerii le urcă, sus, peste grădini
și le pun în glastre, pâlpâind lumini.
Ia privește colo : uite, mușețel,
uite, mărgărite, mărgăritărel,
uite, lămâițe care se desfac
și-un luceafăr roșu, altădată mac.
Apoi, or'ce înger fâlfâind, bălai,
poartă o cămașă cusută în rai
din petale albe și din àripi clare,
aurii, de flutur, prinsă'n cingătoare.
Și mai au serafii trâmbițe de soare,
că toți cântă, seara, când se'ntorc pe drum,
dintr'un crin cu goarna plină de parfum.

TRANDAFIRUL

tufănicii

Știi ? mi-aleg, de-acuma, loc pe bolta 'naltă,
când, suit de înger, voi fi stea învoaltă.
Vezi ? Sub Carul-Mare tremură o stea,
seamănă cu tine, — lângă ea m'aș vrea...

CHIPAROASA

Poate voi fi steaua care-or s'o aprindă
îngerii, la geamuri, iarna, când colindă.

TUFĂNICA

Clopoţel de lună voi suna mereu...

DALIA

Voi fi cămăşuţa îngerului meu.

Pe nesimţite, neagră, noaptea a mistuit grădina. Razele de lună s'au închis ca licuricii şi s'au întors în tăceri selenare. Frig. Bruma va cădea chiar în noaptea asta.

TRANDAFIRUL

Voi fi... Spune-mi, razo, spune-mi ca să ştiu,
stea de nu-mi vreau trupul, goarnă pot să fiu ?

deodată, bagă de seamă că razele au pierit :

A, dar unde-i raza ? Unde-s toate trei ?
Când fugiră ? Doamne, ce tăceri de stei !

DALIA

cu scâncet mic şi alb :

Pentruce sburară ? Mi-este teamă... Plâng...

TUFĂNICA

Şi ce frig, deodată... Stelele se frâng,
tot argintul Lunii înegreşte 'n noapte,
s'a surpat lumina drumului-de-lapte,
mişună, în besnă, lilieci de sgură,
Luna se distramă, stelele căzură.

TRANDAFIRUL

Ca un fir de flăcări, prin tulpină 'ntins,
gerul mă despică, roşu şi aprins.
Nu mai văd nimica, nu mai pot să strig,
parcă intru'n piatră şi mă'nchid în frig.

CHIPAROASA

Stele-logostele ce clipeaţi pe cer,
ne-aţi uitat în besnă, risipite'n ger,
şi ne-aţi stins lumina şi-aţi fugit cu frică.
Daţi-ne şi nouă o lumânărică
să ne ţină veghea până'n dimineaţă,
Luminiţă mică, albă ca o viaţă...

TRANDAFIRUL

Nu mai văd, din vară, nici un licurici
să ne-aprindă, noaptea, candela, aici...
Besna ne striveşte şi e frig... e vânt...
Cine ţine soarta floarei pe pământ?

DALIA

Cade-argint pe mine, rece, şi mă doare.

URMUZUL

încet:

E argintul brumei...

TUFĂNICA

strigăt mic:

Moare!

TOATE FLORILE

înspăimântate :

Cine moare ?

MĂCEȘUL

Cine strigă moarte ?

TUFĂNICA

Dalia... s'a frânt.

MĂCEȘUL

Cum, atât de iute ?

URMUZUL

ca pentru sine :

Ca o floare 'n vânt.

TRANDAFIRUL

cu desnădejde :

Cine ține soarta floarei pe pământ ?

TUFĂNICA

N'a venit se poate, Luna ? N'o îmbracă ?
Nu coboară îngeri spelbi de promoroacă ?

URMUZUL

Basmul alb al Lunii s'a schimbat în brumă.
Peste moartea floarei, Luna nici în glumă
nu-și întinde giulgiul sticlei visătoare...

amar :

Ce să-i pese Lunii c'a murit o floare?

TUFĂNICA

Nu se poate, Doamne, nimenea nu crede.
Luna nu ne minte. Sus, nu se mai vede
că din cerul negru a plecat, măiastră,
ca un crin cu àripi, spre grădina noastră,
și spre noi plutește, albe surioare...

visătoare :

Altădată, Luna fu și ea o floare..
Se întoarce-acasă, lunecând pe trepte
de cleștar, și spune florilor s'aștepte.
Simt, pe vânt, în preajmă, duhul ei cum trece.

încet :

Numai duhul Lunii e atât de rece.

TRANDAFIRUL

Luna ne aduce recea ei urzeală,
fire vii ca gerul, fire de beteală,
și le simt pe lujer cum îmi țes podoabă :
o cămașă sfântă, s'o îmbrac degrabă
pentru drumul care pleacă din grădină.
Drumul meu cu îngeri și cu Lună plină !
Tremur... de ce tremur ? Nu știu, surioară,
cum cămașa Lunii poate să te doară...

URMUZUL

E găteala morții...

UN FIR DE BUSUIOC

...și beteala ei.

TRANDAFIRUL

Ce stranie sete! Și să n'ai să bei
nici-un strop de rouă... Știu că, tupilată,
e-o cișmea, prin preajmă. Insă niciodată
n'a venit să'mpartă limpedea-i comoară
frunzei însetate când tânjea să moară.
Apa cântă, cântă... floarea se usucă.

BUSUIOCUL

Unde-i crinul verii, sprinten să se ducă
— legănat din lujer — la isvorul șui
și s'aducă apă în găleata lui?
Unde-i crinul verii? Și nici rouă nu e.

TRANDAFIRUL

Până la corolă luna mă încue,
cum se'nchid gândacii de mătase vie
în cosciuge albe, mici, de păpădie.

BUSUIOCUL

Geme... Cine geme? geme tufănica?
Plânge chiparoasa?

TRANDAFIRUL

Nu, nu e nimica.
Este numai clipa, clipa mea înaltă,
când ciopleşte'n lujer recea Lunii daltă
să ne toarne trupul într'un juvaer,
juvaer de aur zornăit în cer.
Uite: mi se'nchee trupul în lumină.
Zăngănind, se'nalță, rupt din rădăcină,
și încep să cânte florile poenii..

TUFĂNICA

înspăimântată, urmuzului :

Il auzi ce spune ?

URMUZUL

Bruma-i dă vedenii.

TRANDAFIRUL

agonizând :

Ingere, dă-mi mâna, ia-mă din pământ,
sbor cu tine.

TUFĂNICA

uimită :

Sboară ?

CHIPAROASA

A sburat ?

URMUZUL

amar :

S'a frânt.
A căzut din lujer și-a fost smuls în vânt.

BUSUIOCUL

Cine ține soarta floarei pe pământ ?

MĂCEȘUL

N'a fost vântul care l-a cules cu el
și l-a dus, departe, ca pe-un funigel.
Trandafirul nostru a ajuns și sună
sus, la căpătâiul drumului cu Lună.

tufănicii :

Tu n'aştepţi, lumino, să-l ajungi curând ?
Câte nopţi, de-a rândul, n'am rămas visând
şi-arătându-i cerul, unui crin i-am spus :
„Uite câte boabe de măceş sunt sus..."
Şi'ntr'un strop de rouă pâlpâia şi'n zori,
tristă, oglinjoara cerului cu flori.

TUFĂNICA

Cine-a dat un ţipăt ? Cine ?

BUSUIOCUL

Vezi, domoală,
a căzut pe mine numai o petală.
E de chiparoasă. Unde-s celelalte ?
Unde li-i stăpâna ?

MĂCEŞUL

Stelele înalte,
dupe-un nor ferite de privirea noastră,
le-aşteptau, fireşte, să le pue'n glastră.

TUFĂNICA

scâncind :

Unde-i chiparoasa ? Trandafirul, unde-i ?
Nu mai văd nimica. Mi-este frig.

MĂCEŞUL

urmuzului :

Răspunde-i
c'au plecat pe limpezi punţi de curcubeu
în rădvan de fildeş... Am să plec şi eu.

Luna mă așteaptă. Biată tufănică,
nu simți încă mâna care te ridică ?
N'ai noroc să știi că nu a fost minciună
visul tău de-atâtea seri visate 'n Lună.
Te plâng, tufănico... Plec...

TUFĂNICA

în desnădejde :

Pleacă și el !

MĂCEȘUL

aiurând :

Am să-ți ies 'nainte: clopot sau inel...

TUFĂNICA

Ce viespar își lasă roiul să mă soarbă ?...
Vino să mă sprijini, firicel de iarbă, —
unde ești troiță mică de trifoi,
cruce, cruce verde pusă pentru noi ?
Te-ai pierdut pe care drum, la ce răscruce ?
Să mă 'nchin la tine, cine mă va duce ?

după câteva clipe de tăcere :

A plecat măceșul... Dalia e'n stele...
Când începe clipa înălțării mele ?
Oh, și gerul curge prin grădina noastră
ca o apă neagră. Aripă măiastră,
àripă de înger, pentru ce nu vii ?
Fâlfâe-ți, deasupra, fulgii argintii,
flutură-ți lumina, vino, că mă doare
trupul trist, de-atâta lungă așteptare !

URMUZUL

către busuioc :

E argintul morții, fir de busuioc.

4

TUFĂNICA

Ci străluci odată, àripă de foc,
dă-mi și mie àripi. Frigul mă usucă...
Dor aprins de ducă, dor înalt de ducă,
trimete-mi din stele faeton de jar,
Carul-Mic cu oiște grea de chilimbar.
Dă-mi-l să mă poarte, sus, peste grădini,
până la răsura stelelor cu spini.

URMUZUL

busuiocului :

Moartea-i arginteazä fiece cuvânt.

BUSUIOCUL

Cine ține soarta floarei pe pământ ?

CEL DIN URMĂ GREIER AL GRĂDINII

ascuns în iarbă, după un trifoi, cu milă :

Lasă-ți fruntea albă care vrea odină,
floare obosită, floare fără vină,
și'nclinându-ți capul, floarea mea durută,
pleacă-ți-l pe-o frunză, ca pe-o alăută.

TUFĂNICA

transfigurată :

O vioară mică a'nceput să sune
și să cânte'n frunza cu ascunse strune,
și, din frunză, cântul, ca un ciob de stea,
lunecă 'n tulpina care lâncezea,
și sunt numai sunet, numai muzici sfinte,
că de-atâta cântec nu-mi aduc aminte
dac'am fost o floare și-a venit descântec
și din tufănică m'a vrăjit în cântec, —

sau de-am fost un cântec, rătăcit pe drum,
și'n grădina voastră am ajuns acum
și-am legat tulpină și m'am spart în floare,
să rămân grădinii rază cântătoare.

BUSUIOCUL

Cântă ?

URMUZUL

Da. Ea cântă cântecul cel mare.
Cântecul acesta, fiecare floare
îl aude 'n lujer și-l îngână 'n ea.
Cântecul de aur... cântecul de stea...
Cântecul de nuntă...

Şuer de vânt. Morţi albe de flori.

BUSUIOCUL

murind şi el :

Cântul morții mele...
Zornăe, prin aer, trecere de stele,
fâlfâe luceferi moi ca lilieci, —
ah, ce stele ude, ce luceferi reci !...

URMUZUL

Fâlfâit de ghiață, vânt fâlfâetor,
pune-argintărie peste moartea lor,
toată vistieria brumei o coboară, —
moartea fie cântec, trecerea-i: vioară.

Tăcere lungă, de brumă. Totul pare sfârşit. Intr'un târziu, se aude iarăş :

URMUZUL

Tace glas de dalii, gând de tufănică.
Nici-o vorbă mică nu se mai ridică
să se-aprindă 'n aer ca un licurici.

Nu mai tămâiază nimeni, sub aglici.
Unde este crinul să-și înalțe 'n seară
gâtul alb, de albă lebădă de ceară
și să'ntrebe : „moarte, pentru ce ne minți ?
Unde este basmul Lunii cu arginți,
cu plutiri de îngeri leneși de zăpadă ?"
Cine să-l asculte, cine să-l mai creadă ?
C'au murit pe-acelaș vis fără noroc
— pai uscat de iarbă, fir de busuioc —
vis, ce toată viața le-a cântat la fel
— gură de mușcată, ochiu de mușețel —
basm, dormit în cupe, trândăvit pe foi
— frunză, frunză neagră, foae de trifoi —
Pe minciuna vieții, moartea alta puse
— flori de păpădie, candele apuse —
și din tot ce-i viață, numai visul ninge,
— frunză, frunză tristă, lujer de funinge...

Tăcere.

Nu ești încă frântă, biata mea tulpină ?
Tot aștepți să vină moartea de lumină,
să-ți pună pe tâmple stinsele-i rubine ?
O aștepți din vară, — moartea nu mai vine.
Săniile morții pe tălpeți ușori
s'au oprit, adesea, lângă alte flori,
dar pe lângă tine, grave, lunecară,
fără să usuce frunza ta amară.

Pleoape de dimineață se deschid lenevos.

După noaptea morții, viața dimineții...

TUFĂNICA

trezindu-se din amorțeală :

Ce cleștar se vede ? Au ajuns drumeții
în dumbrava stelei ? Unde suntem, unde ?
Cântec drag de Lună, vino și-mi răspunde...
Pentru ce tăcere ?

URMUZUL

uimit, văzând că tufănica n'a murit :

Tufănica mea ?
N'a murit as'noapte ?

TUFĂNICA

desmeticindu-se :

N'am ajuns în stea ?
Moş Urmuz, tu ?

URMUZUL

Biată, tristă tufănică,
am rămas noi, singuri, în grădina mică.
Florile-s corăbii fără de vintrele,
navigând pe basme, se scufundă 'n ele.
Vezi ? caleasca Lunii nu te-a dus în stele,
nici pe curcubeul cu dumbrăvi suave.
Nu eşti în luceafăr, ci 'ntre flori bolnave.
Nu te afli 'n Lună, ci 'ntre flori ucise
de atâta cântec, de năluci, de vise...

TUFĂNICA

privind în jur, cu desnădejde :

Surioare albe, aţi plecat din tină ?

URMUZUL

Vezi-le : cenuşe. Plânge-le : rugină.

TUFĂNICA

Unde-i busuiocul ?

URMUZUL

Brumărit, s'a frânt:
mică sperietoare sdrențuită 'n vânt.

TUFĂNICA

Și dalia... măceșul... și frunzele'n risipă?

cu sfâșietoare tristețe:

Petala îmi atârnă târâș ca o arìpă
și nu mai par o floare, ci pasăre de ceară,
un pui de rândunică rămas în cuib să moară,
beteag, uitat, cu sborul însângerat de-o ghiară...

URMUZUL

Plăpânde flori: caice subțiri și tremurate,
talazurile Lunii le-au sfărâmat pe toate.

TUFĂNICA

abătută:

Și le-am crezut plecate... Și le-am crezut în Lună,
și m'am crezut luceafăr...

URMUZUL

Pe drumuri de minciună
s'au dus, râzând, trei raze. Cu ce vă amăgiți?
Cu stele neajunse și îngeri neveniți.

TUFĂNICA

Inveninate raze care-otrăviți pământul,
îngenunchiam, aseară, să vă sărut cuvântul
și când roteați în horă senină de emai
plângeam de bucuria de-a fi un strop de rai.
Ce scump noroc din lume, din Lună sau din Soare,
ar fi putut să 'ntreacă norocul meu de floare?...

după o tăcere amară:

De-acuma, dimineața, 'n răzoarele ca sgura,
n'oi iscodi pe nimeni cum a dormit răsura,
sau ce-a visat crăița în basmele grădinii,
nici ce-au vorbit, aseară, pe cărărue, crinii.
Când a murit grădina, la ce bun astă-vară
zorelele luminii din trâmbițe cântară?
De ce, șoptind în taină, toți călțunașii sprinteni
se sfătuiau să 'ncalțe condurii lor cu pinteni
și 'ncălecând pe fluturi să pribegească 'n Lună?
De ce atâtea dalii, când totul e minciună?
De ce-a mai strâns garoafa săruturi și parfum,
de ce țâșni crăița ca o minune 'n drum,
când n'au putut în stele să plece, din răzor,
și când se fac cenușe, lângă povestea lor?

plânge cu lacrimi mari de ploae:

Măceșule, fir tainic de busuioc, vă chem!
Aș vrea să se aprindă din mine un blestem,
să ardă cu miresme de laur otrăvite
și să răsbune moartea crăițelor mințite!

URMUZUL

Blestemul tufănicii? Auzi tu, surioară,
o floare să blesteme! Ea știe doar să moară...
Să ne gătim de moarte, cum ne gătim de rouă.
Să fie micul lujer lumină frântă'n două,
un soare stins potirul și frunza strop de cer...
De bună seamă, astăzi vom adormi în ger,
dar vom muri, cu moartea știută fără frică,
cu taina ei pătrunsă de-un gând de tufănică,
senini că, smulși din basme, lăsăm un vis de-oparte
și adevărul vieții îl învățăm prin moarte.
Și'n alt Florar, alți iriși și alte sânziene
vor aștepta să cadă luceferi prin poene

și florile să sboare pe-o àripă de rază...
Să-i plângem, tufănico, de milă că visează!
Ci noi, în fața morții de ger și uscăciune,
ne-om stinge luminița, cu-atâta 'nțelepciune,
cum n'a știut să moară o floare pân'acuma.

TUFĂNICA

Și cum va fi sfârșitul?

URMUZUL

simplu :

Sfârșitul nostru? Bruma.
Nu moarte cu vedenii și sboruri în calești.
Crinu-a murit cu stele, măceșul cu povești, —
noi vom muri de moartea de promoroacă-a noastră.

TUFĂNICA

în extaz :

O, moartea cu luceferi, minciuna ei măiastră
cu năluciri albastre și taine verzi de sbor!

și apoi, cu mâhnire profundă :

Ce tristă-i moartea noastră pe lângă moartea lor.

URMUZUL

uimit :

Și moartea-adevărată cu flori de promoroacă?

TUFĂNICA

Ce stearpă-i moartea asta și cât e de săracă!
Ci alte morți sunt numai viori și chilimbaruri
și fâlfâiri de îngeri... Când alte morți sunt daruri,
noi, nu avem nimica din moartea de argint...

Dacă te stingi în vise, ce-ți pasă dacă mint?
De ce să-i dibui vieții un adevăr amar
când o minciună poate s'o'mbrace în pieptar
de stele și s'o culce în leagăn de safir?
A scânteiat o rază pe margini de potir,
nu te gândi că minte, ascult-o, zâmbitoare.
Un licurici se-aprinde, nu te gândi că moare
și bucură-ți privirea la palidu-i fânar...
Și de gândești la moarte, gândește-o ca un dar.
Flori albe, legănate de îngeri în grădină
și adormite'n aur și moarte în lumină,
tu, dalie mințită, tu, fir de mușețel,
moartea vi-a fost logodnă și vraje și inel.

URMUZUL

Binecuvânți năluca și cântecele Lunii?
Dar a murit și raza pe-o groapă de petunii...
A fost un colț de cântec ca o grădină'ngustă.
In fiecare floare dormea câte-o lăcustă,
pe fiecare frunză visa un pui de stea
și'n or'ce seară moartea la șezători venea
într'un crâmpei de țară, de vorbă cu scaeții,
pe când domnea crăița — domnița dimineții.
Și-a fost apoi...

TUFĂNICA

Sfioasă, pe basm îngenunchez...
Știam, aseară, încă să plâng și să visez,
să plâng pentru norocul că razele ne mint,
să cred că vraja vieții e moartea de argint.
Ce-a mai rămas din viața mea mică și răsleață,
când moartea era totul: podoabă, cântec, viață?

Grădina asta, Doamne, trăi, aici, cuminte,
doar ca s'asculte, seara, cântece cu morminte.

Lalelele-mirese, mușcatele ca focul,
verbinele ca zarea, blagosloveau norocul
că le-a crescut pe-o gură de rai și primăvară
și că le-a dat o geană de viață, ca să moară.

Și'n fiecare noapte, rochița-rândunicii,
zorelele, răsura, trifoiul și aglicii
băteau mătănii albe și se rugau plângând
să treacă viața asta cu fluturi, mai curând,
și să pogoare moartea, cu sboruri poleite,
să ia de subsuoară potirele vrăjite...
Așa visa laleaua, așa gândea narcisul.
Ah, florile grădinii care-au trăit cu visul
că Luna le trimite landoul ei hoinar!...

URMUZUL

Cum, tufănico? Moartea lor ți-a părut un dar?

TUFĂNICA

Un dar, pe care Luna îl dăruise vieții.
Ce trist ar plânge viața, prin crinii dimineții,
de nu ar fi să cadă un ciob de cântec, jos,
și-un strop de cer să mintă atâța de frumos!...

URMUZUL

Tu, lacrimă cu frunze, gândeai, mai adineauri,
să mi te-aprinzi otravă și duhnet greu de lauri
și blèstem pentru raza cu cântece de stea...

TUFĂNICA

plecându-și corola :

Ii cer iertare Razei și'ngenunchez spre ea.

în rugăciune :

Rază mică, rază mică,
viers suav ce se ridică
pentru-un pai și o furnică,
pentru-un hârb de tufănică,
pentru-un spin și o urzică,
rază mică, rază mică, —
fir mirat de luminiță
rătăcit prin romaniță
ca un pui de gărgăriță
cu vestmânt de borangic,
rază mică, soare mic !

Floarea cât un degetar
te-a băut mărgăritar...
Și mi-ai dat: cercel subțire
și inel bogat de mire
și crâmpei de vis cu stea,
furișând pe geana mea
basmul tău cât o mărgea, —
toată viața mea să cânte
ca un clopot de lalea...

Iartă plânsul meu, minune.
Lângă tine am căzut,
albă cum e un sărut,
lină ca o rugăciune..

URMUZUL

Te-a amăgit o rază și tu îi ceri iertare ?

TUFĂNICA

Minciuna ei : beteală, alint și sărutare !
De-ar mai aprinde Luna nălucile ei sfinte !
de-aș mai putea, odată, să o ascult cum minte !

UN FIR DE IARBA

cu glas uşor de tângă melodică :

Ce-ar fi viaţa noastră, pe lumeşti ţinuturi,
fără sbor de stele şi lumini de fluturi,
fără clipa mică de topaz, pe care
licuricii serii o aprind pe-o floare,
fără de azurul pogorît să stea,
să ne ungă fruntea cu un strop de stea ?...

Şi tufănica plânge. Plânge cu lacrimi de ploae.
Plânge şi gene lungi de petale cad pe răzor.

URMUZUL

înduioşat :

Plângi ? Şi lângă tine să nu pot să vin...

TUFĂNICA

Ah, să ştii, pai negru, frunză de venin,
c'ai să mori sub triste foi de căldăruşe
şi că toată moartea nu-i decât cenuşe !...

URMUZUL

cu milă :

Tufănică albă...

TUFĂNICA

Să-mi mai mintă leşul
cine să mai poată ?... Norocos măceşul !
Câtă fericire, fir de funigel,
să asculţi un cântec şi să crezi în el...

De-ar veni, desculţă, iar o rază nouă
să te mintă încă, lujer frânt în două,

cu urcări de îngeri într'o stea pitică, —
de-ai mai crede'n îngeri, biată tufănică.

după o pauză :

Susură, în ploae, frunza de harbuz,
degeră gândacii... Meștere Urmuz,
cântă-mi o poveste, culcă-mă'n cuvinte
moi ca raza Lunii, — vino de mă minte
ca un sbor de flutur, ca un licurici,
dar nu-mi spune'n cântec c'am să mor aici,
ci zâmbind în basmul tău cât o alună
leagănă-mă'n Lună, sună-mă în Lună,
fă din floarea moartă un hulub ușor
gungurind pe creanga Lunii de ivor.

URMUZUL

Eu nu am ca greierii grădinii
țiteră sau alăută lină.
Harfe nu resfir ca luna plină,
nu 'ntind trâmbițe de fildeș cum au crinii.

Flaute nu duc la subsuoară
ca lalelele când pleacă pe potici,
dar în cântecul meu simplu se coboară
o corabie ce poartă tufănici...

TUFĂNICA

își pleacă floarea spre urmuz, ca să audă mai bine

URMUZUL

Șterge-ți lacrima și mai aproape vino,
svântă-ți geana și ascultă-mi-l, lumino...

Când amurgurile-și limpezesc obrazul
cu lumină,
aplecându-l, rece ca topazul,
pe grădină,

și când florile se roagă pe alee,
gânditoare,
și-i cer Domnului arìpi de curcubee
ca să sboare, —

Toamna le trimite în livadă
și'n tăcere
o corabie cu totul de zăpadă
și de miere.

O corabie de vis și stalactită,
navă clară,
ca o coapsă leneș arcuită
de vioară.

O corabie plutind pe violete,
triste unde,
spintecând, cu prora ei, rotunde,
verzi comete.

Pânzele-i de fum în vânturi sună
și se lasă
ca o pasăre de aur somnoroasă,
ca o lună.

Limpede, pogoară lin pe strune
moi de rază...
Lângă florile rămase 'n rugăciune
ancorează.

Greu polen pe puntea ei încarcă
și parfumuri...
Florile brumate de pe drumuri
urcă'n arcă.

Tufănicile dau busna sus la proră
sub vintrele,
și crăițele cu ochi de auroră
vin și ele.

Totu-i gata de plutire, că senina
navă lină
a cules sub pânzele-i lumina
din grădină...

E corabia cu vieți de tufănică
și petunii.
Suflă și o umflă și-o ridică
vântul Lunii.

Prora de oglindă zări străbate
și se pierde
ca o flacără subțire într'un cer de
mari agate.

Pleacă tufănicile. Spre care
vrăji deschise ?
Arca rece o nălucă pare,
sau un vis e.

Unde pleacă? Cine-a stins inele
pe catarte ?
Poate sue numai către moarte,
poate'n stele.

Poate spre un țărm de foc, suavă,
o să meargă,
ori furtuna Lunii o să spargă
trista navă.

Tufănicile mirate n'or să știe
unde pleacă;
drumul lor e numai vis de străvezie
promoroacă.

Strania corabie de ghiață
în basm piere,
ca o lacrimă murind, ca o părere,
ca o viață...

TUFĂNICA

isbucnește în plâns.

URMUZUL

Fir de tufănică, nu-ți plăcu de loc ?

TUFĂNICA

desnădăjduită :

Nu mai cred în cântec, fir de nenoroc,
fir plăpând de lujer, fir de brumă grea...

URMUZUL

întristat :

Nu mai poate crede tufănica mea !

TUFĂNICA

Prea au fost frumoase cântecele Lunii
ca să cred într'altul...

URMUZUL

Au plecat lăstunii
sus, de-asupra noastră, sus, de-asupra vieţii.
In curând începe svonul dimineţii
şi cuvântul nostru, prin ciulinii mari,
se va pierde'n zumzet galben de bondari,
până'n seara asta...

TUFĂNICA

Seara morţii mele.
Moarte fără cântec, cântec fără stele.

Trec ultimele lăcuste şi hohotesc prin iarbă.

O LĂCUSTĂ

râzând :

Ce-ar fi viaţa noastră, pe lumeşti ţinuturi,
fără sbor de stele şi lumini de fluturi,
fără clipa mică de topaz, pe care
licuricii serii o aprind pe-o floare...

O ALTA LĂCUSTĂ

către o a treia :

Ha, ha, ha, ce cântec ! Tu cunoşti această
scornitură tristă ?

5

A TREIA LĂCUSTĂ

cu dispreț :

Tufănică proastă !
Știu, am auzit-o, azi, dela furnici.
Auzi : să plângi viața fără licurici
și să crezi în fluturi, — niște haimanale !

·INTÂIA LĂCUSTĂ

Las'că și crăița...

CEALALTĂ LĂCUSTĂ

cu și mai mult dispreț :

Flori sentimentale !

Dispar.

TUFĂNICA

Vine dimineața cu spini lungi de ghiață,
boabe reci de apă ciocăne pe viață.
Lujer stins, te clatini, te'ncovoi, te rupi, —
nu-i nici-o albină să mă ducă'n stupi,
nici-o stea nu cade să se spargă'n trei
un caic să iasă din beteala ei
pentru drumul morții...

urmuzului :

Spune-mi iar că între
flori, diseară, vine lăcrimata luntre,
spune-mi cum pogoară, lângă floarea soră,
arca tremurată cu lumini la proră.

cu mare durere :

Vreau să cred în raze iarăș!

URMUZUL

Ele n'au
vreme să-ţi mai cânte.

TUFĂNICA

Cântă-mi tu! Nu vreau
să mă sdrenţuiască ploile!...

URMUZUL

trist :

Nu vezi?
Nu mai poţi, de-acuma, în poveşti să crezi.
Luna nu mai cântă, iar în cântul meu
— tufănico stinsă — nu mai cred nici eu.
A murit şi raza, basmul s'a închis.
E târziu, lumino, pentru or'ce vis...
E târziu...
Nu plânge, te-aud mărăcinii...

TUFĂNICA

printre lacrimi :

Cine cântă 'n ploae 'n marginea grădinii?

URMUZUL

E cişmeaua care a sunat şi-aseară.
Curgi pe toate astea, apă, apă clară.
Curgi, lumină rece, cântă, aur vesel,
cerul tău de sticlă peste toate ţese-l.
Sună mahmudele, cântă-ţi luminiţa,
treci de stratul unde a murit crăiţa,
curgi pe lângă moartea unei tufănici,

leagănă-te'n drumul tău, printre urzici,
și te du în lume, lină, cristalină,
albă ca o viață cursă prin grădină.

TUFĂNICA

șoptind :

Fericită apă care pleci drumară...

O PLANTĂ

Plângi la mine'n frunză, tristă surioară.

O URZICĂ

privind spre stratul florilor, cu ciudă :

N'au murit as'noapte ?
Ce svon se ridică ?

UN FIR DE IARBĂ

Ce-ar putea să fie ? plânge-o tufănică.

O ALTĂ PLANTĂ

aiurează și, în agonia ei, îngână cântecul urmuzului :

....pleacă tufănicile. Spre care
vrăji deschise ?
Arca rece o nălucă pare,
sau un vis e.

Unde pleacă ? Cine-a stins inele
pe catarte ?
Poate sue numai către moarte,
poate'n stele...

Urmuzul mai încearcă să spună ceva, dar larma dimineții a intrat pe poarta grădinii și ploaia s'a întețit. Vorbele mici ale florilor se sting în aer, se topesc, nu se mai aud. Urmează o zi de ploae cenușie, mohorâtă și jilavă. Târziu, pe seară, după burniță și frig, în tăcerea neagră a grădinii, cel din urmă greier văratec rătăcește, năucit și sgribulit, printre mormintele neștiute ale florilor de altădată. După o lungă căutare, se oprește și, istovit, oftează.

GREIERUL

Luna, bruma, visul, — cine-a nins?
Lampioanele crăițelor s'au stins.
Lampa tufănicii nu mai arde.
Numai vântul biciue cu joarde...

se uită în jur:

Unde au plecat? Spre ce năluci?
Frunză moartă, unde mi te duci?

Cine povestea'n singurătate
de-o corabie cu tufănici brumate?
S'o fi dus, într'adevăr, în stele,
fâlfâind albastrele-i vintrele?
Sau s'o fi ciocnit cu vr'un bondar?
Ori s'a sfărâmat de-un nenufar
scufundându-și în adânc de ploae
prora ei subțire de văpae?...

Tăcere. Apoi:

Am rămas eu singur pe pământ.
Cui să duc luceferi? Cui să cânt?

Nu mi-se deschide nici-o ușe.
Par o frunză stinsă, de cenușe.
Mi-este frig și nu am niciun rost
și tot caut, în zadar, un adăpost,
la vr'un crin cu geamul luminat
să m'apropii de fereastră și să bat...

Și grădina rămâne sdrențuită, în vânătă și rece dezolare.

S'A TIPĂRIT ACEASTĂ CARTE A 14-a
DIN COLECȚIA „UNIVERSUL LITERAR“
* * * ÎN LUNA NOEMBRIE 1939 * * *

DE ACELAŞ :

Linişti de Schituri (poeme) „Scrisul Românesc“ Craiova, 1924 — epuizat.

Plânge Strâmbă-Lemne (balade) Ed. „Flamura“, Craiova, 1927 — epuizat.

Cerbul de lumină (poeme) Ed. „Casa Şcoalelor“ Buc. 1928 — Premiul Adamachi al Academiei Române. Epuizat.

Tolstoi-Invierea (esseu) Ed. „Institutul de literatură“ Buc. 1928.

Stele pentru leagăn (poeme) 1936 —epuizat.

Eposul popular iugoslav (în colaborare cu Anton Balotă) 1936 — epuizat.

Căciuliţa Roşie (în colaborare cu N. Milcu) Ed. „Cartea Românească“ 1937.

Cununi uscate (poeme) Ed. „Cartea Românească“ 1938. Premiul de poezie „Socec“ al Soc. Scriitorilor Români, pe 1939.

Prețul Lei 40.—

Editura și tipografia ziarului „UNIVERSUL" * București Str. Brezoianu. No. 23-25

C. 10.577